

Lífsgæði og læknislist

Salome Ásta Arnardóttir

er heimilislæknir á heilsugæslustöðinni í Lágmúla í Reykjavík

Salome@hglagmuli.is

Nú hef ég heyrt í hrossagauk á þessu vori, hann er minn vorboði. Hrossagaukurinn býr til hljóðin sín með vængjunum og honum fylgja álög. Í fyrsta sinn sem ég heyri í honum á hverju vori hugsa ég til ömmu minnar og tek eftir úr hvaða átt hljóðið kemur. Í suðri sælugaukur, vestri viskugaukur, í austri auðnugaukur. Ef við heyrum hann fyrst í norðri er hann námsgaukur, uppi auðsgaukur og niðri nágaukur. Áttir hrossagauksins eru sex og saman eru þær innhaldslýsing lífsfyllingarinnar. Skömmu áður en ég heyrði vorhnegg hrossagauksins heimsótti ég Hannesarholt við Grundarstíg. Þar heyrði ég Pál Skúlason tala um hamingjuna sem hann hugsar á svipuðum nótum og hrossagaukurinn. Hann segir helstu þætti hamingjunnar vera vellíðan, farsæld, gæfu og gleði. Vellíðanin og sælan í því að fá það sem maður þráir, viskan sem leiðir af sér farsæld í lífi og skyldustörfum og auðnan í gæfunni sem manni er gefin og svo bætir hann við gleði yfir sköpun og framkvæmd.¹ Grunnur hamingjunnar segir hann að sé þjónusta við aðra, það að gefa af sér til samfélagsins, vera til gagns. Þrá eftir tilgangi verður helst mætt með því að gefa. Maður skyldi halda samkvæmt þessu að starf í heilbrigðisþjónustu væri uppskrift að hamingju. En hamingjan smitast víst ekki eins og fuglafilensan frá hrossagauk til manna. Það er hamingja að

fá að vinna við það sem þú elskar og fyrir þá sem þér þykir vænt um eins og Iona Heath formaður bresku heimilislækna-samtakana sagði í ræðu í Edinborg 2012.² Væntumþykjan, ásamt forvitninni, gerir okkur áhugasöm um náungann, sem er einmitt það sem skjólstæðingarnir óska sér. Heilbrigðisstarfsfólk stendur aldrei frammi fyrir verkefnum sínum eins og þau séu vélræn úrlausnarefni eða gátur sem þarf að leysa, í verkefnum okkar allra er fólgin samvera með mannlegri þjáningu sem lætur engan heilvita starfsmann ósnortinn. Ákvarðanir yfirvaldsins hafa þó talsverð áhrif á þessa væntumþykju og geta bæði styrkt hana og veikt.

Undanfarna mánuði hefur talsvert borið á óánægju heilbrigðisstarfsfólks. Jafnvel svo að fjölmiðlar hafa miðlað áhyggjum af afdrifum heilbrigðis á Íslandi vegna óánægju og fólksflóttu úr landi. Umræðan snýst um laun, í samamburði við önnur lönd, um aðstöðu og vinnuálag, um langt gengnar hagræðingar sem flutt hafa verkefni á of fáar hendur, um illa viðhaldið húsnæði og tækjakost, um slæman aðbúnað sjúklinga, um valdaleysi starfsfólks sem í velvilja sínum vill gera vel og ganga sátt frá sínum vinnudegi en hefur ekki völd eða peninga sem þyrfti. Starfsfólk heilbrigðisþjónustunnar er mjög meðvitað um grunnímyndir heilbrigðisþjónustunnar, sem er umhyggja, fræðsla og það að allir eiga rétt á þjónustu. Við sinnum öllum sem á þurfa að halda, bæði breyskum og félausum, því þannig viljum við að samfélagið sé.

Valdhafar þurfa að stíga varlega til jarðar því valdboð skapar mótstöðu hjá manneskjum og starfsmenn sjá ekki ástæðu til að hlýða valdi eða sýna því tryggð þegar þeir upplifa ekki virðingu né að þeim sé sýnt traust sem sjálfstæðu fagfólki. Það er alveg sama hvað vinna að velferð annarra er mikil lífsgæði, kröpp kjör draga úr hamingjunni. Ef sparnaðurinn og pen-

ingaleysið er þvílíkt að það er ástæða til að óttast um heilsufar Íslendinga þá er hætta á að það komi niður á öllum þáttum samfélagsins, ekki bara lífsgæðum starfsfólks heilsunnar. Heilbrigðiskerfið er flaggskip velferðarkerfisins, og til sanns vegar má færa að það sé einn af hornsteinum lýðræðisins. Heilsufagið snýst ekki bara um heilbrigði og lífslíkur, það snýst um að byggja samfélag þar sem manneskur skynja að valdhöfum finnist að velferð þegnanna skipti þá máli. Á ekki ríkið fyrst og fremst að bera hag þegnanna fyrir brjósti? Er til alvöru lýðræði án velferðar?

Eftir þungan vetur kemur vor og hrossagaukur á ný sem við vonum að verði ekki nágaukur á þessu sinni. Við þurfum að kenna valdhöfum að bera virðingu fyrir heilbrigðisfaginu. Halda því til streitu að við tökum ábyrgð, ekki bara faglega heldur líka á rekstri og samvinnu. Verum stolt af að vera starfsmenn umhyggjunnar og í samvinnu við allt starfsfólk í þessu kærleikans kerfi sem heilbrigðiskerfið er.

Heimildir:

1. Páll Skúlason (1989). Pælingar II, Háskólaútgáfan, Reykjavík 1989.
2. Heath I (2012). Love's Labours Lost Michael Shea Memorial Lecture, Edinburgh, September 2012. http://www.internationalfuturesforum.com/u/cms/Iona_Heath_Lecture2012.pdf - maí 2013

Stjórn LÍ

Porbjörn Jónsson, *formaður*
Orri Þór Ormarsson, *varaformaður*
Magnús Baldvínsson, *gjaldkeri*
Salome Á. Arnardóttir, *ritari*
Björn Gunnarsson
Guðrún Jóhanna Georgsdóttir
Magdalena Ásgeirsdóttir
Pórarinn Ingólfsson
Pórey Steinarsdóttir

Í pistlum Úr penna stjórnarmanna LÍ birta þeir sínar eigin skoðanir en ekki félagsins.